

การจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง

นางสาวพิมพ์ใจ นิสาวัดนานันท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974 - 577 - 416 - 2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I10309093

016742

THE ORGANIZATION OF INSTRUCTIONAL SUPERVISION IN PRIMARY SCHOOLS
UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF LAMPANG
PROVINCEIAL PRIMARY EDUCATION

Miss Pimjai Nisawatananan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate School
Chulalongkorn University

1990

ISBN 974 - 577 - 416 - 2

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดลำปาง
โดย นางสาวนิมณีใจ นิสาวัดพานันท์
ภาควิชา บริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรราชัย) คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์) ประธานกรรมการ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์) อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สนั่นจิตร สุนทรทรัพย์) กรรมการ

พิมพ์ใจ นิสาวัดมานันท์ : การจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดลำปาง (THE ORGANIZATION OF INSTRUCTIONAL SUPERVISION
IN PRIMARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF LAMPANG
PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์, 423 หน้า.
ISBN974-577-416-2.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการจัดและปัญหาการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดลำปาง ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียน
และครูหัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง จำนวน
460 คน ได้รับคืนและมีสภาพสมบูรณ์ 456 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.13 นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการ
แจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า การเตรียมการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ส่วนใหญ่
มีการวางแผนการนิเทศการสอน เป็นแผนปฏิบัติการประจำปี โดยผู้บริหาร บุคลากรผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอน
ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้งบประมาณในการนิเทศ เครื่องมือในการนิเทศเป็นแบบบันทึก
การสังเกตการสอนเป็นรายกลุ่มประสบการณ์ ตารางการนิเทศที่กำหนดไว้ เดือนละ 1 ครั้ง/ห้อง
วิธีที่ใช้ในการประเมินผลให้ผู้นิเทศรายงานหลังการนิเทศทุกครั้ง ส่วนปัญหาที่ประสบ คือ บุคลากรไม่มี
เวลาร่วมกันวางแผนการนิเทศการสอน ขาดบุคลากรผู้มีความรู้ความสามารถในการเป็นวิทยากร ไม่ได้รับ
งบประมาณเพื่อการนิเทศ บุคลากรมีภาระในการสอนทำให้ไม่มีเวลาพิเศษและบุคลากรขาดความรู้ความ
เข้าใจในการเตรียมการประเมินผล

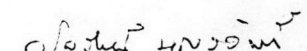
เทคนิคและวิธีการนิเทศที่โรงเรียนประถมศึกษาใช้ คือ การสังเกตการสอน การเยี่ยม
ชั้นเรียน การประชุม การหาวิธีให้ครูได้อ่านวารสารทางวิชาการ การสนับสนุนให้มีการประชุมปฏิบัติการ
ส่วนการสาธิตการสอนและการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้จัด ในส่วนที่เป็นปัญหา ได้แก่
ขาดการนิเทศติดตามการนิเทศอย่างต่อเนื่อง และผู้นิเทศขาดเทคนิค ทักษะและประสบการณ์ในการนิเทศ

วิธีที่ได้รับทราบผลการจัดการนิเทศการสอน คือ ดูการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครู
หลังจากได้รับการนิเทศ ซึ่งประเมินโดยผู้บริหาร สำหรับปัญหาที่พบ คือ ขาดการประเมินผลที่ต่อเนื่อง
และครูไม่ได้นำข้อมูลย้อนกลับไปใช้ในการปรับปรุงการสอนของตนเอง

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาลักษณะ
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิติต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

PIMJAI NISAWATANANAN : THE ORGANIZATION OF INSTRUCTIONAL SUPERVISION
IN PRIMARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF LAMPANG
PROVINCIAL PRIMARY EDUCATION. THESIS ADVISOR : ASST.PROF. VALAIRAT
BOONSWASDI, 423 PP. ISBN 974-577-416-2

The purposes of this research was to study the organization and problems of instructional supervision in primary schools under the Jurisdiction of Lampang Provincial Primary Education. The researcher sent 460 copies of questionnaire to the school administrators and heads of academic division in 230 schools under the Jurisdiction of the Office of Lampang Provincial Primary Education, 456 copies counted for 99.13 percent were completed and returned. The data were analyzed by means of frequency distribution and percentage.

The findings were that there was planning for the organization of instructional supervision in primary schools, the instructional supervision personnel were schools administrators. Most of the primary schools did not use any budget for supervision. The instruments used was instructional observation forms in each experience groups. Supervisory schedule stated, was once a month per class. Evaluation method was supervisors reported after supervised. The problems founded, were personnel in the schools had no time for instructional supervision, lacked of knowledge and abilities in being resource persons, had no time for supervision because they had teaching routine, lacked of knowledges and understanding in evaluative preparation, and no budget for supervision.

The techniques implemented in supervision were observation, visiting classroom, meeting, providing an opportunity for teachers to read academic journals, laboratory training/workshop. Most schools did not provide supervision by demonstration and action research. The problems found, were lacked of follow up the supervision and supervisors lacked of techniques, skills and experiences in supervision.

Concerning the organization of instructional supervision, they were supervised by school principals. Problems founded were lacked of continuing evaluation, and teachers did not use feed back informations for supervisory improvement.

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความร่วมมืออย่างดียิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาแนะนำให้คำปรึกษา รวมทั้งตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดีเยี่ยม และอาจารย์สวัสดิ์ จงกล อาจารย์ ดร. นิพนธ์ ไทยพานิช รองศาสตราจารย์ ดร. อุทัย บุญประเสริฐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สนั่นจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญมี เณรยอด ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สวัสดิ์นา สุวรรณเขตนินม ที่กรุณาให้คำแนะนำตลอดระยะเวลาเริ่มทำการวิจัย ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ 8 ท่าน และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ซึ่งผู้วิจัยมีความซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ศึกษาพิเศษอำเภอ/กิ่งอำเภอ เจ้าหน้าที่งานบริหารทั่วไปในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ศึกษาพิเศษจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ลำปางที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้างานวิชาการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย

ขอขอบพระคุณอาจารย์ประสงค์ จินดาวงศ์ ศึกษาพิเศษสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อาจารย์ลำดวน เรือนริน ศึกษาพิเศษสำนักงานการประถมศึกษาอำเภออุ้มทอง สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี คุณแม่และบุคคลในครอบครัวทุกคน เพื่อนร่วมงานในสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และนิสิตภาควิชาบริหารการศึกษา รุ่น 26 และ 27 ทุกคน ที่ให้ความช่วยเหลือให้กำลังใจตลอดระยะเวลาที่ทำวิทยานิพนธ์

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จำนวน 2,100 บาท จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย ณ ที่นี้ด้วย

พิมพ์ใจ นิสาวัดนานันท์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ

บทที่

1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
ประโยชน์ของการวิจัย	8
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	8
วิธีดำเนินการวิจัย	10
2 ทฤษฎี หลักการ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
ความหมายของการนิเทศการศึกษา การนิเทศภายในโรงเรียน	16
และการนิเทศการสอน	
ความจำเป็นในการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอน	19
ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอน	22
เป้าหมายของการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอน	24
หลักการนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอนในโรงเรียน	25
ผู้นิเทศและบทบาทหน้าที่ในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน	27
การเตรียมการจัดการนิเทศการสอน	31
การดำเนินการนิเทศการสอน	45
การติดตามประเมินผลการจัดการนิเทศการสอน	61
การนิเทศภายในโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ..	63
การส่งเสริมการนิเทศการสอนของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำปาง	68
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	72

สารบัญ

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	80
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	80
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	80
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	83
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย	83
การเก็บรวบรวมข้อมูล	83
การวิเคราะห์ข้อมูล	85
4 การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล	87
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	87
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียน ประถมศึกษา	120
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาของการจัดการนิเทศการสอน ในโรงเรียนประถมศึกษา	242
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	304
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	304
วิธีดำเนินการวิจัย	304
สรุปผลการวิจัย	306
ตอนที่ 1 สภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	306
ตอนที่ 2 การจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา	307
ตอนที่ 3 ปัญหาของการจัดการนิเทศการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา...	312
อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	313
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	348
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	349
เอกสารอ้างอิง	350
ภาคผนวก	357
ประวัติผู้เขียน	413

สารบัญตาราง

ญ

ตารางที่

หน้า

1	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากร จำแนกตามระดับคุณภาพโรงเรียน เป็นรายอำเภอ	82
2	แสดงจำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน จำแนกตามระดับคุณภาพโรงเรียน	85
3	แสดงจำนวนและร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ผู้บริหารโรงเรียน)	89
4	แสดงจำนวนและร้อยละของการเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศ การศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน	96
5	แสดงจำนวนและร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (ครูหัวหน้างาน วิชาการโรงเรียน)	104
6	แสดงจำนวนและร้อยละของการเข้ารับการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับการนิเทศ การศึกษาของครูหัวหน้างานวิชาการโรงเรียน	112
7	แสดงจำนวนและร้อยละของการเตรียมการจัดการนิเทศการสอนเกี่ยวกับการ วางแผนการนิเทศการสอนในโรงเรียน	121
8	แสดงจำนวนและร้อยละของการเตรียมการจัดการนิเทศการสอนเกี่ยวกับ การเตรียมบุคลากรผู้มีส่วนร่วมในการนิเทศการสอน	131
9	แสดงจำนวนและร้อยละของการเตรียมการจัดการนิเทศการสอนเกี่ยวกับ การเตรียมงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์สำหรับการนิเทศการสอน	149
10	แสดงจำนวนและร้อยละของการเตรียมการจัดการนิเทศการสอนเกี่ยวกับการ เตรียมการกำหนดช่วงเวลาในการนิเทศการสอน	161
11	แสดงจำนวนและร้อยละของการเตรียมการจัดการนิเทศการสอนเกี่ยวกับ การเตรียมการประเมินผลการนิเทศการสอน	171
12	แสดงจำนวนและร้อยละของเทคนิควิธีการดำเนินการนิเทศการสอน ในโรงเรียน	179
13	แสดงจำนวนและร้อยละของการดำเนินการนิเทศการสอนโดยการประชุม	184
14	แสดงจำนวนและร้อยละของการดำเนินการนิเทศการสอนโดยการสังเกต การสอน	188

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

15	แสดงจำนวนและร้อยละของการดำเนินการนิเทศการสอนโดยการสาธิตการสอน ..	193
16	แสดงจำนวนและร้อยละของการดำเนินการนิเทศการสอนโดยการประชุม	198
	เชิงปฏิบัติการ	
17	แสดงจำนวนและร้อยละของการดำเนินการนิเทศการสอนโดยการวิจัย	203
	เชิงปฏิบัติการ	
18	แสดงจำนวนและร้อยละของการดำเนินการนิเทศการสอนโดยการส่งเสริมให้ครู ..	206
	อ่านวารสารทางวิชาการ	
19	แสดงจำนวนและร้อยละของการดำเนินการนิเทศการสอนโดยการเยี่ยมชั้นเรียน ..	209
20	แสดงจำนวนและร้อยละของการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการนิเทศ	
	การสอน	212
21	แสดงจำนวนและร้อยละของการนิเทศติดตามการดำเนินการนิเทศการสอน	219
22	แสดงจำนวนและร้อยละของการติดตามประเมินผลการจัดการนิเทศการสอน	226
	ในโรงเรียน	
23	แสดงจำนวนและร้อยละของปัญหาการเตรียมการจัดการนิเทศการสอนเกี่ยว	
	กับปัญหาการวางแผนการนิเทศการสอน	243
24	แสดงจำนวนและร้อยละของปัญหาการเตรียมการจัดการนิเทศการสอนเกี่ยว	
	กับปัญหาการเตรียมบุคลากรผู้มีส่วนร่วมในการนิเทศการสอน	249
25	แสดงจำนวนและร้อยละของปัญหาการเตรียมการจัดการนิเทศการสอนเกี่ยว	
	กับปัญหาการเตรียมงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ สำหรับการนิเทศการสอน	258
26	แสดงจำนวนและร้อยละของปัญหาการเตรียมการจัดการนิเทศการสอนเกี่ยว	
	กับปัญหาการเตรียมกำหนดช่วงเวลาในการนิเทศการสอน	265
27	แสดงจำนวนและร้อยละของปัญหาการเตรียมการจัดการนิเทศการสอนเกี่ยว	
	กับปัญหาการเตรียมการประเมินผลการนิเทศการสอน	270
28	แสดงจำนวนและร้อยละของปัญหาการเตรียมการจัดการนิเทศการสอนเกี่ยว	
	กับเทคนิคและวิธีการนิเทศการสอน	274

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
29 แสดงจำนวนและร้อยละของปัญหาการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการนิเทศ การสอน	282
30 แสดงจำนวนและร้อยละของปัญหาของการนิเทศติดตามผลการดำเนินการนิเทศ การสอน	286
31 แสดงจำนวนและร้อยละของปัญหาของการติดตามประเมินผลการจัดการนิเทศ การสอน	291

 ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย